

**PREZES URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW DELEGATURA W ŁODZI**

90-051 Łódź, Al. Piłsudskiego 8
Tel. (0-42) 636-36-89, Tel/Fax (0-42) 636-07-12, Tel. Centrala (0-42) 636-72-11, wew. 259
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

Łódź, dnia 31 maja 2001 r.

RŁO/5S/5003-2/1171/01/RA

DECYZJA Nr RŁO 11/2001

Na podstawie art. 10 ust. 2 w związku z art. 8 ust. 2 pkt. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000r. Nr 122, poz. 1319) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po rozpatrzeniu sprawy wszczętej z urzędu przeciwko Łódzkiemu Zakładowi Energetycznemu S.A. z siedzibą w Łodzi, ul. Tuwima 58 uznaje się za praktykę ograniczającą konkurencję nadużywanie pozycji dominującej na rynku w stosunkach umownych z konsumentami, polegające na stosowaniu na mocy Uchwały Zarządu nr 68/2000 z dnia 16.03.2000r., następujących warunków dostawy energii elektrycznej stwarzających konsumentom uciążliwe warunki dochodzenia swoich praw:

1. w Umowie o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej - § 1 pkt. 2, § 1 pkt. 5 oraz § 3 pkt. 2;
2. w Ogólnych warunkach dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000r. - § 2 pkt. 1, § 2 pkt. 4, § 3 pkt. 1, § 4 pkt. 1, § 5 pkt. 2, § 5 pkt. 5 i 6";
3. we Wniosku o rozliczanie w grupie taryfowej
 - a) używanie niejednoznacznych, nieczytelnych i niezrozumiałych dla konsumentów pojęć o charakterze technicznym tj. - energia czynna WT, energia czynna NT, energia bierna WT, energia bierna NT, przy braku słowniczka określającego znaczenie powyższych pojęć;
 - b) zobowiązanie konsumenta do odbioru określonej ilości energii elektrycznej czynnej,
 - c) żądanie szczegółowych informacji dotyczących posiadanych przez odbiorcę odbiorników energii elektrycznej, z wyszczególnieniem ilości i rodzaju posiadanych urządzeń i ich mocy w kW;
 - d) żądanie wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych odbiorcy nie tylko dla celów realizacji umowy, ale także zgody na ich przetwarzanie w przyszłości;

i stwierdza zaniechanie stosowania tej praktyki.

II. Na podstawie art. 11 ust. 1 w związku z art. 8 ust. 2 pkt. 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000r. Nr 122, poz. 1319) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po rozpatrzeniu sprawy wszczętej z urzędu przeciwko Łódzkiemu Zakładowi Energetycznemu S.A. z siedzibą w Łodzi, ul. Tuwima 58 nie stwierdza się stosowania praktyki ograniczającej konkurencję przez Łódzki Zakład Energetyczny S.A. polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku przez stosowanie w umowach dostawy energii elektrycznej zawieranych z konsumentami następujących warunków:

1. w Umowie o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej - § 1 pkt. 1;
2. w Ogólnych warunkach dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000 r. § 2 pkt 5 i § 3 pkt 3 .

3. w Umowie o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej i w ogólnych w warunkach dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01..2000r. odwoływanie się do postanowień „Taryfy dla energii elektrycznej”.

Uzasadnienie

W dniu 12 stycznia 2001 r. wszczęte zostało z urzędu postępowanie administracyjne przeciwko Łódzkiemu Zakładowi Energetycznemu S.A. z siedzibą w Łodzi. ul. Tuwima 58 (zwana dalej ŁZE S.A.), w sprawie nakazania zaniechania praktyki ograniczającej konkurencję polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw energii elektrycznej. w związku z wprowadzeniem do obrotu prawnego z udziałem konsumentów nowych wzorów umów na dostawę energii elektrycznej, t.j. „Wniosku o rozliczanie w grupie taryfowej”, „Umowy o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej” oraz „Ogólnych warunków dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000r.zawierających zapisy umowne mogące stwarzać konsumentom uciążliwe warunki dochodzenia swoich praw. Urząd zarzucił naruszenie norm prawa antymonopolowego poprzez wprowadzenie następujących zapisów:

We Wniosku o rozliczanie w grupie taryfowej”:

1. Sformułowanie niejednoznacznych, nieczytelnych i niezrozumiałych dla konsumentów pojęć o charakterze technicznym, t.j. - energia czynna WT, energia czynna NT, energia bierna WT, energia bierna NT, pojęcie mocy przyłączeniowej, pojęcie napięcia zasilającego, przy braku słowniczka określającego znaczenie powyższych pojęć;
2. Wprowadzenie zapisu na mocy, którego konsument zobowiązuje się do odbioru rocznie określonej ilości energii elektrycznej czynnej;
3. Żądanie szczegółowych informacji dotyczących posiadanych przez odbiorcę odbiorników energii elektrycznej, z wyszczególnieniem ilości posiadanych urządzeń i ich mocy w kW
4. Żądanie wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych odbiorcy nie tylko dla celów realizacji umowy, ale także zgody na ich przetwarzanie w przyszłości.

W „Umowie o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaży energii elektrycznej”

1. Sformułowanie niejednoznacznych, nieczytelnych i niezrozumiałych dla konsumentów pojęć o charakterze technicznym, t.j. - energia czynna WT, energia czynna NT, energia bierna WT, energia bierna NT, pojęcie sieci rozdzielczej o napięciu znamionowym, pojęcie układu sieciowego, przy braku słowniczka określającego znaczenie powyższych pojęć (§ 1 pkt. 1, 2 i 5 Umowy);
2. Wprowadzenie zapisu, na mocy którego odbiorca zobligowany jest do określenia maksymalnego poboru mocy w wysokościkW, przy zabezpieczeniu przedlicznikowymA, oraz zobowiązuje się do odbioru rocznie określonej ilości energii elektrycznej czynnej (§ 1 pkt. 5 Umowy);
3. Żądanie wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych odbiorcy nie tylko dla celów realizacji umowy, ale także zgody na ich przetwarzanie w przyszłości (§ 3 pkt. 2 Umowy).

W „Ogólnych warunkach dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000r.

1. Zobowiązanie odbiorcy do wnoszenia opłat na rzecz dostawcy, za świadczone usługi w terminach określonych na fakturach VAT wystawianych przez dostawcę, bez precyzyjnego określenia tych terminów, co pozwala na dowolne ich kształtowanie w trakcie trwania umowy (§ 2 pkt. 1 Ogólnych warunków);

2. Bezwzględne prawo dostawcy wstrzymania dostarczania energii elektrycznej bez dodatkowego powiadomienia, w przypadku przekroczenia przez odbiorcę terminu na uregulowania należności za świadczone usługi o 14 dni (§ 2 pkt. 1 Ogólnych warunków);
3. Brak zsynchronizowania terminu do wnoszenia opłat za świadczone usługi (przekroczenie terminu 14 dni powoduje wstrzymania dostarczania energii elektrycznej bez dodatkowego powiadomienia i naliczanie odsetek za zwłokę) z terminem składania reklamacji w przypadku nie otrzymania faktury (termin 30 dni od zainstalowania licznika lub odczytu rozliczeniowego), w szczególności odbiorca może mieć problem z ustaleniem, kiedy nastąpił odczyt rozliczeniowy (w sytuacji gdy licznik znajduje się poza lokalem mieszkalnym) - § 2 pkt. 1 Ogólnych warunków;
4. Prawo dostawcy zainstalowania na czas nieokreślony licznika kontrolnego (brak sprecyzowania konkretnych przypadków, w których będzie to mogło mieć miejsce, ustalenia okresu na jaki licznik kontrolny może zostać założony, brak także sprecyzowania podmiotu ponoszącego koszty zainstalowania licznika) - § 2 pkt. 4 Ogólnych warunków;
5. Nieprecyzyjne sformułowanie prawa odbiorcy do rozwiązania umowy (brak określenia sposobu liczenia terminu siedmiodniowego na rozwiązanie umowy) - § 2 pkt. 5 Ogólnych warunków;
6. Prawo dostawcy natychmiastowego rozwiązania umowy oraz obciążenia odbiorcy opłatami przewidzianymi przez Taryfę w nieprecyzyjnie sformułowanych w umowie przypadkach (np. naruszenia postanowień umowy o przyłączenie, niedopuszczenie przedstawiciela dostawcy do urządzeń energetycznych), co może pozwalać dostawcy na jednostronną interpretację tych zdarzeń (§ 3 pkt. 1 Ogólnych warunków);
7. Nałożenie na odbiorcę wygórowanej kary umownej w przypadku poboru mocy ponad moc umowną (§ 3 pkt. 3 Ogólnych warunków);
8. Zastrzeżenie dla dostawcy prawa wypowiedzenia umowy w ciągu jednego miesiąca lub wstrzymania dostawy energii elektrycznej w przypadkach bezskutecznego upływu terminu wskazanego odbiorcy do usunięcia nieprawidłowości, co daje dostawcy możliwość jednostronnego prawa wyboru wypowiedzenia umowy lub wstrzymania dostaw energii elektrycznej oraz nieprecyzyjne określenie sposobu liczenia terminu wypowiedzenia umowy (w ciągu jednego miesiąca) - § 4 pkt. 1 Ogólnych warunków;
9. Prawo dostawcy zainstalowania na koszt odbiorcy licznika przedpłatowego lub określenia nowych warunków przyłączenia w sytuacji nieprecyzyjnego sformułowania w umowie przypadków, w których może to nastąpić (np. utrudnianie dostawcy dostępu do urządzeń elektroenergetycznych), co może pozwalać dostawcy na swobodną interpretację tych zdarzeń (§ 5 pkt. 2 Ogólnych warunków);
10. Wyłączenie przez dostawcę odpowiedzialności względem odbiorcy za strat powstałe na skutek siły wyższej oraz na skutek awarii przez czas konieczny do jej usunięcia, przy zdefiniowaniu pojęcia awarii w systemie oraz pojęcia siły wyższej w sposób wykluczający dochodzenie roszczeń przez odbiorcę, co pozbawia odbiorcę prawa do dochodzenia odszkodowań z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (~ 5 pkt. 5 i 6 Ogólnych warunków);
11. Wielokrotne odwoływanie się we „Wniosku o rozliczanie w grupie taryfowej”, Umowie o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej” oraz Ogólnych warunkach dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000r.” do .."rany dla energii elektrycznej”, szczególnie w sytuacji określania obowiązków i praw stron, co szczególnie utrudnia poznanie tych praw i ich skuteczne egzekwowanie.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania ŁZE S.A. w piśmie z dnia 29 stycznia 2001r. (data wpływu do Urzędu 12.02.2001r. - k.82-84) ustosunkował się do postawionych zarzutów. Jednocześnie ŁZE S.A. wystąpił z inicjatywą zmiany kwestionowanych przez Urząd zapisów umownych. W toku postępowania ŁZE S.A. przedstawił dwukrotnie swoje stanowisko w sprawie t.j. w dniach 12.02.2001r. oraz 07.03.2001r.. a następnie w piśmie z dnia 25.04.2001r. (k.100-106) poinformował Urząd o

wprowadzeniu następujących zmian:

1. Użyte we Wniosku o rozliczanie w grupie taryfowej (zwany dalej wnioskiem) i w „Umowie o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaży energii elektrycznej” (zwana dalej umową) pojęcia i sformułowania o charakterze technicznym nie mają być zastąpione formą opisową. Są też one używane przez ustawodawcę w rozporządzeniach wykonawczych do ustawy Prawa Energetyczne. Jednakże, aby ułatwić konsumentom wypełnienie Wniosku, ŁZE S.A. wprowadził do druku Wniosku odpowiednie wyjaśnienia zamieszczone w stopce w następującym brzmieniu : „*WT - wskazania liczydła w strefie dziennej lub szczytowej NT - wskazania liczydła w strefie nocnej lub pozaszczytowej*”,

2. We Wniosku:

a/ w części Dane odbiorcy, akapit dotyczący wielkości zużycia energii elektrycznej otrzymał brzmienie: „*Odbiorca określa wielkość zużycia energii elektrycznej rocznie w ilości kWh,kWh będącej podstawą wyliczenia rachunku do pierwszego rozliczenia (...)*”

b/ zapis dotyczący żądania informacji dotyczących posiadanych przez Odbiorcę odbiorników energii elektrycznej, otrzymał charakter fakultatywny - jak wyjaśnił ŁZE S.A. zapis ten ma charakter nieobowiązkowy, a opcjonalność jego wypełnienia została umieszczona w zmienianym druku Wniosku,

c/ zapis dotyczący żądania wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych Odbiorcy w przyszłości uzyskał brzmienie: „*Zgoda obejmuje również przetwarzanie danych w przyszłości wyłącznie dla celów dochodzenia roszczeń prawnych wynikających z Umowy*”,

3. W umowie. zapis na mocy, którego odbiorca zobligowany został do określenia maksymalnego poboru mocy i odbioru rocznie określonej ilości energii elektrycznej otrzymał brzmienie: „*Odbiorca określa moc umowną w wysokości kW, przy zabezpieczeniu przedlicznikowym A. Odbiorca określa wielkość zużycia energii elektrycznej czynnej rocznie w ilości kWh, WT kWh, NT kWh*”.

4. W „Ogólnych warunkach dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000r.”:

a/ § 2 pkt. 1 - zapis zobowiązujący Odbiorcę do regulowania płatności w terminach określonych na fakturach VAT, bez ich precyzyjnego określenia oraz zastrzeżenie dla Dostawcy bezwzględnego prawa wstrzymania dostarczania energii bez dodatkowego powiadomienia Odbiorcy, jak również zapis dotyczący braku zsynchronizowania terminów wnoszenia opłat z terminem składania reklamacji w przypadku nieotrzymania faktury otrzymał następujące brzmienie : *Odbiorca zobowiązuje się wносить na rzecz Dostawcy opłaty za usługę przesyłową dostarczaną energią elektryczną oraz opłaty abonamentowe w wysokości i w terminach określonych na fakturach VAT wystawionych przez Dostawcę. Terminy płatności określone na fakturach VAT są ustalane na nie mniej niż 10 dni od daty wystawienia faktury. Przekroczenie terminu płatności spowoduje rozwiązanie Umowy przez Dostawcę po bezskutecznym upływie dodatkowego 30 dniowego terminu wyznaczonego Odbiorcy przez Dostawcę, przy czym Dostawca nie ponosi odpowiedzialności za straty wynikłe z tego tytułu. Za każdy dzień opóźnienia w opłatach za energię elektryczną Dostawca będzie naliczał ustawowe odsetki za zwłokę. Jeżeli w terminie 30 dni od zainstalowania licznika lub odczytu rozliczeniowego Odbiorca nie otrzyma faktury, zobowiązany, jest zgłosić ten fakt do Dostawcy w ciągu 14 dni.*

b/ § 2 pkt. 4 - zapis przyznający Dostawcy prawo zainstalowania na czas nieokreślony licznika kontrolnego, a w szczególności nie precyzujący podmiotu, który ma ponieść koszty zainstalowania licznika uzyskał następujące brzmienie: „*W przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania układu pomiarowego lub błędów w odczycie jego wskazań, Dostawca dokona korekty należności za usługę przesyłową oraz dostarczoną energią elektryczną zgodnie z Taryfą. Dostawca, na własny koszt, może na czas nieokreślony zainstalować licznik kontrolny dla określenia dokładnej ilości energii elektrycznej pobieranej przez Odbiorcę. W przypadku wystąpienia różnicy wskazań, rozliczenie nastąpi na podstawie licznika kontrolnego.*”

c/ § 2 pkt. 5 - zapis ten jest zdaniem ŁZE S.A. sformułowany bardzo jasno i jest zgodny z

zasadami liczenia terminów, określonych w Kodeksie cywilnym (art. 110 i 116), termin ten liczony jest od następnego dnia od momentu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy.

d/ § 3 pkt. 1 - zapis przyznający Dostawcy prawo natychmiastowego rozwiązania umowy oraz obciążenia Odbiorcy opłatami przewidzianymi przez Taryfę w nieprecyzyjnie określonych przypadkach, otrzymał następujące brzmienie: *dostawcy przysługuje prawo natychmiastowego wstrzymania dostaw energii elektrycznej oraz obciążenia Odbiorcy opłatami przewidzianymi przez Taryfę w przypadku stwierdzenia: naruszenia postanowień Umowy o przyłączenie, pobierania energii elektrycznej niezgodnie z Umową z częściowym lub całkowitym pominięciem licznika, dokonania przez Odbiorcę zmian w układzie pomiarowo-rozliczeniowym umożliwiających zafalszowanie pomiaru, odmowy przedstawicielom Dostawcy dostępu do urządzeń energetycznych, użytkowania urządzeń zakłócających pracę sieci rozdzielczej.* Dodano pkt 2 w brzmieniu: *Dostawcy przysługuje również prawo wstrzymania dostarczania energii elektrycznej w przypadku, gdy*

- *instalacja znajdująca się u Odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia, środowiska lub mienia.*

- *nastąpił nielegalny pobór energii elektrycznej.*

Wznowienie dostarczania energii elektrycznej nastąpi nie później niż po upływie 18 godzin po ustaniu przyczyny wstrzymania.

e/ § 3 pkt. 3 - zapis dotyczący kary umownej w przypadku poboru mocy ponad moc umowną wnika z treści Taryfy dla energii elektrycznej (pkt. 6.3.1) zatwierdzonej przez Prezesa URE.

f/ § 4 pkt. 1 - zapis zastrzegający dla Dostawcy prawo jednostronnego wyboru możliwości wypowiedzenia umowy lub wstrzymania dostaw energii elektrycznej w przypadkach bezskutecznego upływu terminu wskazanego Odbiorcy do usunięcia nieprawidłowości, przy nieprecyzyjnym określeniu sposobu liczenia terminu wypowiedzenia uzyskał następujące brzmienie : *„Dostawca może rozwiązać umowę z zachowaniem 30 dniowego terminu na usunięcie usterek stanu technicznego instalacji elektrycznej. W przypadku gdy stan instalacji elektrycznej zagraża życiu, zdrowiu, środowisku lub mieniu rozwiązanie Umowy może nastąpić bez okresu wypowiedzenia”*,

g/ § 5 pkt. 2- zapis przyznający Dostawcy prawo zainstalowania na koszt Odbiorcy licznika przedpłatowego lub określenia nowych warunków przyłączenia, przy nieprecyzyjnym określeniu sytuacji w których może to nastąpić, uzyskał następujące brzmienie: *„Dostawca ma prawo zainstalować na koszt Odbiorcy licznik przedpłatowy jeżeli Odbiorca uchyla się od obowiązku terminowego regulowania opłat za usługę przesyłową oraz dostarczaną energię elektryczną lub odmawia Dostawcy dostępu do urządzeń elektrycznych”*,

h/ § 5 pkt. 5 i pkt. 6 - zapis wprowadzający szerokie wyliczenie sytuacji zdefiniowanych jako siła wyższa i powodujący tym samym wyłączenie odpowiedzialności Dostawcy względem Odbiorcy za straty powstałe na skutek siły wyższej, co pozbawiało Odbiorcę prawa dochodzenia odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. otrzymał następujące brzmienie : *Dostawca nie odpowiada za straty powstałe na skutek siły wyższej, z winy poszkodowanego, działania osoby trzeciej (za którą nie ponosi odpowiedzialności oraz na skutek awarii przez czas konieczny do jej usunięcia;*

i/ odnośnie do zarzutu wielokrotnego odwoływania się do w kwestionowanych wzorcach umownych do „Taryfy dla energii elektrycznej” - zgodnie z art. 47 Prawa Energetycznego, Taryfa może obowiązywać dopiero po upływie 14 dni od chwili jej opublikowania w Biuletynie URE. Biuletyn ten zgodnie z art. 31 Prawa Energetycznego, jest publikatorem urzędowym takim jak Dziennik Ustaw, Monitor Polski i odnoszą się do niego wszelkie zasady dotyczące wprowadzania w życie aktów prawnych.

Ponadto ŁZE S.A. wskazał na rozszerzenie dodatkowo prawa odbiorcy- do zmiany warunków Umowy w zakresie mocy umownej, poprzez wprowadzenie w § 4 Ogólnych

warunków pkt-ów 4, 5, 6 o następującym brzmieniu:

„ 4. *Zmiany mocy umowej dokonuje się na wniosek Odbiorcy:*

- *w przypadku istnienia możliwości technicznych, Dostawca wyraża zgodę na zmianę mocy umownej*
- *w przypadku konieczności określenia nowych warunków przyłączenia, zmiana mocy umownej następuje po uprzednim spełnieniu tych warunków.*

5. *Odbiorca ma prawo do dokonania dwóch zmian mocy umownej w ciągu roku kalendarzowego.*

6. *Zmiana rozliczenia mocy umownej następuje od daty rozpoczęcia następnego okresu rozliczeniowego. ”*

W załączeniu do przedmiotowego pisma ŁZE S.A. przedłożył uaktualnione wzory umów t.j. „Wniosku o rozliczanie w grupie taryfowej”, „Umowy o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej” oraz „Ogólnych warunków dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.03.2001 r.”, zatwierdzone przez Zarząd ŁZE S.A. i wprowadzone tym samym do obiegu prawnego.

Organ antymonopolowy ustalił:

Przedmiotem ochrony w świetle ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest rynek. Dlatego, by ocenić czy doszło do stosowania praktyk ograniczających konkurencję i naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest zdefiniowanie rynku

^{o'} właściwego w sprawie oraz ustalenie siły rynkowej uczestników tego rynku. W tej sprawie rynkiem właściwym jest rynek energii elektrycznej, geograficznie określony przez granice własności sieci elektroenergetycznych ŁZE S.A. Na tak wyznaczonym rynku ŁZE S.A. jest jedynym dostawcą energii elektrycznej. Po stronie popytowej uczestnikami rynku właściwego są konsumenci, w rozumieniu art. 4 pkt. 11 ustawy antymonopolowej. Działają oni w znacznym rozproszeniu, nie posiadając siły kontraktowej w stosunkach umownych z ŁZE SA.

Dokonując ustaleń faktycznych w sprawie organ antymonopolowy ustalił, że w dniu 16 marca 2000r. Zarząd ŁZE S.A. podjął uchwałę nr 68/2000 w sprawie zatwierdzenia obowiązujących w ŁZE S.A. wzorów umów z udziałem konsumentów. Przedmiotowe wzory „Wniosek o rozliczanie w grupie taryfowej”, „Umowa o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej” oraz „Ogólne warunki dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000r.” (k. 44-47) stanowiły nierozłączną część umowy dostawy energii elektrycznej i zostały wprowadzone do obiegu prawnego.

Do Urzędu wpłynęło szereg skarg konsumentów kwestionujących przedmiotowe postanowienia umowne jako naruszające ich interesy. Informacje o podobnych skargach konsumentów organ antymonopolowy otrzymał z Miejskiego Klubu Federacji Konsumentów w Łodzi.

„Wniosek o rozliczanie w grupie taryfowej”, „Umowa o świadczenie usług przesyłowych i sprzedaż energii elektrycznej” oraz „Ogólne warunki dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2000r.” kształtowały treść zobowiązania. Zawierały one gotowe klauzule umowne, przygotowane jednostronnie z góry, przed zawarciem umowy przez dostawcę. Zapisy te nie podlegały co do zasady negocjacji i dawały jedynie ograniczone możliwości kształtowania postanowień przez konsumentów w drodze zawarcia konsensusu z kontrahentem. Dokumenty te miały charakter wzorów umownych, w rozumieniu art. 385 § 2 kodeksu cywilnego.

Analiza przedmiotowych wzorców umownych wskazała, że zawierały one zapisy pozostające w sprzeczności z normami obowiązujących przepisów prawnych kształtujących stosunki umowne pomiędzy kontrahentami na rynku, w szczególności w umowach zawieranych z konsumentami. Kwestionowane wzorce umowne zawierały postanowienia, których treść odpowiadała dyspozycji tzw. niedozwolonych klauzul umownych w rozumieniu art. 385'

kodeksu cywilnego. W szczególności: wprowadzały one niesymetryczny rozkład praw i obowiązków stron umowy (*zobowiązanie konsumenta do odbioru rocznie określonej ilości energii elektrycznej; brak zsynchronizowania terminu wnoszenia opłat za świadczone usługi z terminem składania reklamacji; zastrzeżenie dla Dostawcy jednostronnego prawa wyboru wypowiedzenia umowy lub wstrzymania dostaw energii elektrycznej; bezwzględne prawa Dostawcy wstrzymania dostarczania energii elektrycznej bez dodatkowego powiadomienia*), wyłączały lub istotnie ograniczały odpowiedzialności względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (*wylączenie przez Dostawcę odpowiedzialności względem Odbiorcy za straty powstałe na skutek siły wyższej, przy przyjęciu definicji siły wyższej wykluczającej dochodzenie jakichkolwiek roszczeń*) przyznawany kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy (*prawo Dostawcy zainstalowania na czas nieokreślony licznika kontrolnego, bez sprecyzowania podmiotu ponoszącego koszty jego zainstalowania; prawo Dostawcy do zainstalowania licznika przedpłatowego, przy nieprecyzyjnym sformułowaniu przypadków w których może to nastąpić; prawo Dostawcy do natychmiastowego rozwiązania umowy w nieprecyzyjnie sformułowanych sytuacjach; zobowiązanie Odbiorcy do wnoszenia opłat w terminach określonych w fakturach VAT, bez precyzyjnego określenia tych terminów*). Powyższe powodowało brak ekwiwalentności wzajemnych świadczeń stron kontraktu w rozumieniu art. 487 § 2 kodeksu cywilnego. Dochodziło tutaj albowiem do ograniczenia zasady równości, poprzez nieproporcjonalne rozłożenie praw i obowiązków stron kontraktu w umowie o dostawę energii elektrycznej.

Gwarancje ochrony praw konsumentów i ich nienaruszalności zapewniają m.in. art. 1. art. 6 i art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 1997r. Nr 133, poz. 883. ze zm.). Warunki umów ustalone we wprowadzonych przez ŁZE S.A. wzorcach umownych naruszały te prawa w szczególności poprzez: *żądanie wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych nie tylko dla celów realizacji umowy, żądanie szczegółowych danych dotyczących posiadanych przez odbiorcę odbiorników energii elektrycznej*.

Prawo do informacji gwarantuje m.in. art. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 1993r. Nr 47. poz. 211 ze zm.) oraz kodeks cywilny w art. 385 § 2. Prawo do informacji rozumiane jest jako obowiązek poinformowania konsumenta w sposób dla niego przystępny i zrozumiały o jego prawach i obowiązkach wynikających z umowy. Prawo do informacji naruszone zostało poprzez używanie w kwestionowanych wzorcach umowy niejednoznacznych, nieczytelnych i niezrozumiałych pojęć o charakterze technicznym co powodowało brak transparentności umowy.

W trakcie prowadzonego postępowania organ antymonopolowy ustalił, że ŁZE S.A. dokonał zmian większości kwestionowanych przez Urząd zapisów stosowanych we wzorcach umownych, dostosowując je do wymogów obowiązujących przepisów prawa. Informacja o wprowadzeniu zmian przekazana została do Urzędu pismem z dnia 25.04.2001r. (k. 100-106). ŁZE S.A. nie dokonał zmian w § 1 pkt. 1 Umowy o świadczenie usług i sprzedaż energii elektrycznej; § 2 pkt. 5, § 3 pkt. 3, Ogólnych warunków dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2001r. a także podtrzymał stanowisko w kwestii poprawności odwoływania się w kwestionowanych wzorcach umownych do „Taryfy dla energii elektrycznej” bez powoływania szczegółowych jej ustaleń. Przedstawione argumenty zostały omówione w pierwszej części decyzji.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje

Art. 8 ust. 2 pkt. 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje, za praktykę ograniczającą konkurencję nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez stwarzanie

konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw.

ŁZE S.A. posiada na lokalnym rynku energii elektrycznej pozycję silnie dominującą, w rozumieniu art. 4 pkt. 9 ustawy antymonopolowej, co wynika z faktu, że jest jedynym dostawcą energii elektrycznej na wyznaczonym rynku właściwym w sprawie. Z tego też powodu ŁZE S.A. ma istotną przewagę kontraktową w stosunkach umownych z konsumentami - odbiorcami energii elektrycznej - i posiada wystarczającą siłę rynkową, aby narzucić konsumentom treść warunków umowy, których nie zaakceptowaliby gdyby mieli możliwość swobodnego wyboru dostawcy energii elektrycznej.

ŁZE S.A. wprowadzając do obiegu prawnego wzorce umowne, nie podlegające co do zasady negocjacom i możliwości kształtowania ich wewnętrznych stosunków w drodze konsensusu pomiędzy stronami kontraktu, w sytuacji, gdy zawierały one uciążliwe warunki umowne, utrudnił konsumentom możliwość skutecznego egzekwowania i dochodzenia ich praw. Naruszenie to objęło podstawowe prawa konsumentów, gwarantowane w art. 76 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997r. oraz regulowane normami ustawowymi t.j. prawo do prywatności, prawo do informacji, prawo do bezpieczeństwa ekonomicznego.

ŁZE S.A. zmienił w trakcie prowadzonego postępowania uciążliwe zapisy wzorcowych warunków umów, informując o powyższym fakcie organ antymonopolowy pismem z dnia 25.04.2001r. W ocenie organu antymonopolowego wprowadzone zmiany dostosowały kwestionowane zapisy umowne do wymogów prawa antymonopolowego i nie naruszały tym samym interesów konsumentów.

Zgodnie z dyspozycją art. 10 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w przypadku stwierdzenia, że zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 5 lub w art. 8 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdza zaniechanie jej stosowania.

Mając powyższe na uwadze orzeka się jak w pkt. I sentencji.

Zmianie nie uległy zarzucane przez Urząd jako uciążliwe dla konsumentów zapisy § 1 pkt. 1 „Umowy o świadczenie usług i sprzedaż energii elektrycznej”, § 2 pkt. 5, § 3 pkt. 3 „Ogólnych warunków dostawy mocy i energii elektrycznej z dnia 01.01.2001r. oraz odwoływanie się w umowie do „Taryfy dla energii elektrycznej”. Urząd uznał argumentację ŁZE S.A., że odwoływanie się do „Taryfy dla energii elektrycznej” jest zgodne z postanowieniami ustawy Prawo energetyczne, stosowane w umowie pojęcia techniczne są używane w przepisach aktów wykonawczych do ustawy, zapis § 2 pkt. 5 Ogólnych warunków, dotyczący sposobu liczenia terminów wypowiedzenia umowy jest zgodny z przepisami kodeksu cywilnego, a § 3 pkt. 3 Ogólnych warunków dotyczący kary umownej w przypadku poboru mocy ponad moc umowną wynikają z zapisów „Taryfy dla energii elektrycznej” zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. W odniesieniu do tych zapisów umów organ antymonopolowy, uznał, że nie zachodzą przesłanki pozwalające uznać powyższe warunki za stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw.

Mając powyższe na uwadze orzeka się jak w pkt. II sentencji.

Od decyzji niniejszej służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Delegatury w Łodzi w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Otrzymują:

Łódzki Zakład Energetyczny S.A.

ul. Tuwima 58

90 -950 Łódź